

Poslovili smo se z vzklikom na svidenje!

V soboto zvečer se je zbralo v prijazni dvorani pri Slamiču nad 100 tovarišev in tovarišic iz Ljubljane in okolice, mnogi so pripeljali celo iz oddaljenih krajev, da se poslovijo od tovariša Dimnika, da mu stisnejo roko pred odhodom v Beograd. Primanjkovalo je celo prostora in nekateri so se samo poslovili, ker niso mogli dobiti prostora, da bi v prijetnem društvu ostali do konca.

Ivan Dimnik

Poslovilni večer je otvorila tovarišica podpredsednica Završanova, ki je nagovorila tovariša Dimnika ter v kratkih besedah orisala njegovo delo za učiteljsko organizacijo. Opisala ga je kot voditelja, nosilca učiteljskih idej in borca za naše stanovske pravice, ki ni poznal počitka nikoli, ko ga je klicalo delo za organizacijo. Izjavila je, da bo šla organizacija tudi poslej isto pot, ki sta jo začrtali sarajevka in novosadska skupščina. Njenemu otvoritvenemu nagovoru je sledila še cela vrsta govornikov, ki so vsi v kratkih, markantnih in udarnih besedah poudarjali delo in zasluge odhajajočega predsednika Dimnika.

Kaj bi mu dali na pot? se je spraševal tovariš Ribičič, ne solzavih poslovnih besed, ne praznih obljub, marveč zagotovilo, da ostanejo vsi trdni na stanovski liniji in ne bomo oklevali ne na desno ne na levo.

Iz laškega sreza je prinesel pozdrave od učiteljskega tov. Plavšak, ki se je zahvalil Dimniku za vse njegovo delo in prizadevanje v korist učiteljskega stanu.

Od ostalih tovarišev in tovarišic, ki so hiti tudi premeščeni iz Ljubljane, se je poslovil tovariš Mlekuz.

Predsednik Učiteljske samopomoči tov. Kocijančič je očrtal delo predsednika Dimnika v vseh stanovskih, gospodarskih in socialnih ustanovah, kjer ga je spoznal kot socialno čutečega tovariša, kot človeka in kot najvestnejšega delavca, ki je povsod in ob vsaki priliki posegal iniciativno v delo in razvoj naših gospodarskih in socialnih učiteljskih ustanov. Ne poslavlja se od njega, ker je prepričan, da se bo kmalu vrnil na svoje doseženo mesto.

V imenu učiteljske pomožne šole, kjer je bil tovariš Dimnik dolgo let upravitelj, se je poslovil tovariš Mihelič. V svojem lepem nagovoru je očrtal predvsem Dimnikovo delo za šolo za slabonadarnje otroke. Pod njegovim vodstvom se je šola razširila od dvorazrednice na šestrazrednico. Njegovi iniciativi in njegovemu prizadevanju se ima šola zahvaliti za svoj dvig, a slabonadarnji otroci za tako dobro šolo. Poslovil se je od Dimnika, ki je bil na šoli ne samo upravitelj, marveč pravi tovariš, brat in resničen oče. Zahvalil se mu je za vse njegovo delo, skrb in podporo, ki jo je izkazoval šoli in izrazil prepričanje, da se bo kmalu vrnil.

Predsednik litjskega učiteljskega društva tovariš Jože Zupančič je naredil lepo primero s pticami selilkami, ki se jeseni selijo na jug, a se pomladi zopet vrnejo v naše kraje. V prepričanju, da se tudi k nam zopet vrne pomlad, je napil tovarišu Dimniku.

Fran Gabršek 80-letnik

V sredo, 13. oktobra je izpolnil višji šolski nadzornik v p. Fran Gabršek 80 let. Ob tem redkem jubileju se ga spominjamo kot postrtovalnega sodelavca »Učiteljskega tovariša«, »Popotnika«, pedagoškega pisatelja vobče, dalje kot iniciatorja in ustanovitelja prosvetnih pedagoško-kulturnih in šolskih ustanov, njih postrtovalnega, nesebičnega in neutrudnega delavca, odbornika, vodjo in tajnika. Spominjamo se ga iz časov, ko je slonelo vse delo na njegovih ramah. Bil je izboren praktičen šolnik in avtor raznih učnih knjig za osnovne šole.

Rojen je bil 13. oktobra 1856. na Homcu pri Kamniku kot sin preprostih kmetijskih staršev. Gotovo je ta idilično lep kraj naše slovenske domovine že kot otroku in pozneje dijaku vplival nanj, da je posvetil vse svoje sposobnosti, moči in sile napredku naroda. Ljudsko šolo je dovršil v svojem rojstnem kraju na Homcu, v Mengšu in v Kamniku. Poznejše nižjegimnazijske in učiteljske študije pa je dovršil v Ljubljani.

1876. je napravil tedaj učiteljsko maturo z najboljšim uspehom. Letos obhaja tako dva jubileja, življenjsko 80 letnico in 60 letnico učiteljske mature.

Njegovo prvo službeno mesto je bilo v Braslovčah na Stajerskem, kjer je ostal le krajšo dobo, ko je bil premeščen na Zidani

Iz Logatca je prihitel tovariš Doljak, predsednik sreskega društva in je v svojem govoru na kratko očrtal sodelovanje logaškega učiteljskega društva v deklaracijski borbi. Ker je bilo to društvo prvo v sodelovanju za deklaracijo, ga je članstvo tudi sedaj poslalo, da stisne tovarišu Dimniku roko v slovo in mu izreče prepričevalno na svidenje!

V imenu brezposelnih učiteljskih abiturientov se je poslovila od Dimnika tovarišica Šteblajeva, ki je poudarjala, da se je prav on zavzel z vso odločnostjo, da bi se jim izboljšal njih težki položaj in se mu za njegovo delo in prizadevanje iskreno zahvalila.

Ravnatelj gluhoonemnice tovariš Grm je poudarjal, da so bile močnatost, neustrašenost v stanovski borbi, iskrenost, poštenost in vztrajnost oni grehi, zaradi katerih so postali Dimniku bogovi neprijazni in mu naložili pokoro, ki je ni zaslužil. Končal je svoj govor: »Tovariši te spoštujejo in ljubijo, to ti bodi plačilo, to ti bodi zagotovilo, da boš tudi za naprej vztrajal na svojem mestu, da se bodo tudi nam vremena zajsnila in bo posijalo zopet zlato sonce.«

Tovariš Metod Komelj je naglašal, da se je zgodilo prvič v zgodovini slovenskega in jugoslovanskega učiteljstva, da je premeščen predsednik udruženja. Naša organizacija je delala s predsednikom Dimnikom na čelu vedno le to, da je očevala udruženje pred strankarsko političnimi vplivi. Branila je pravne in moralne pravice stanu in poedinca. Stavila tudi vprašanje: »Ali zato, ker si branil moralne in materialne pravice, ker si delal, ker si branil avtonomijo udruženja, ali moraš zato postati žrtve osebne maščevanja? Zgodovina bo govorila o tem! Ta udarec ne bo motil nadaljnjega dela in stremljenja organizacije, ker sem prepričan, da boš tudi sedaj žrtvoval vse svoje moči in sposobnosti za dobrobit organizacije in stanu. Z željo, da bi to tvoje delo in prizadevanje rodilo mnogo uspeha, ti kličem na svidenje!«

V imenu upokojenega učiteljskega je spregovoril tovariš Perko, ki se je spominjal težkih časov, ko se je ustanavljala »Zaveza«. Mnogo udarcev je pretrpelo učiteljstvo od začitka do danes, toda mož, ki je trden, ne klone.

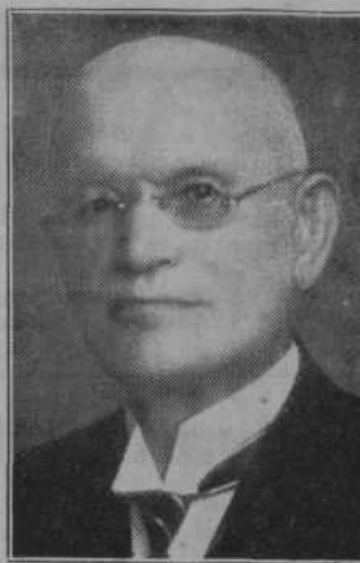
Vsem govornikom se je zahvalil tov. Dimnik, ki je poudarjal, da slovesna ne smatra za slovo, ker ni prijatelj sentimentalnosti, ki zmanjšujejo odpornost za borbo. Mnogo je bilo kadila, a on ga noče, ker to slabi voljo in moč takrat, ko je ta najbolj potrebna. Predgovorniki so pripisovali njemu dela, ki so dela vsega učiteljstva. Moč je v slogi in tovarištvu. Vežejo ga mnogi lepi spomini na vse ono, kar smo skupaj naredili in doživeli, ko smo s trudom polagali temelje za lepšo in boljše bodočnost. Odhaja v Beograd, ki ga smatra za svoj drugi dom, kjer je polagal temelje v blagor učiteljstva in uradništva vse države. Ni mu težko slovo. Postavil se ga v Beograd, da ga povišajo, a ga s tem osramote. Oni ne pomizujejo njega, marveč 20.000 učiteljev(-ic). Prišel bo čas, ko bodo učiteljstvo upoštevali tako kot ono zaslužili. V nas ni maščevanja, ker smo vzgojitelji mladine in učimo odpuščanja. Če so se ponižali drugi, se moramo mi vzpeti višje od njih. Leta 1926. so nas v času deklaracije eni napadali, a drugi so nam pritrjevali, danes so pa udarili po nas tisti, ki so nam takrat pritrjevali. Naša pot je edina pravilna. Po sarajevski skupščini je nastal po vsej državi molk, a po novosadski se je dvignila borba. Hotelo so nas podjarmiti v oni jarem, ki smo se ga rešili z deklaracijo. Poudarjali smo, da se je učiteljstvo rešilo izpod jarma političnih strank in da tega jarma noče nikdar več vzeti nase. Ko smo pokazali to, so začele padati po vsej državi strele.

Na novosadski skupščini je učiteljstvo rešilo svoj ponos in svojo čast. Nam se v takem razpoloženju ni treba bati bodočnosti. Krepko dvignemo našo stanovsko zastavo, na kateri so napisane naše pravice.

Z lepimi pesmimi in v veselim razpoloženju je bil zaključen poslovilni večer.

Grabnu. Oba zavoda je vodil v najlepšem redu in z najboljšimi uspehi.

Tudi v Ljubljani je mestno učiteljstvo zastopal v mestnem šolskem svetu z isto odločnostjo kot prej v Krškem. V Ljubljani je ustanovil samostojno učiteljsko društvo, katerega predsednik je bil več let. Največja in najvažnejša ustanova za njegove dobe je pa Slovenska šolska matica, katere soustanovitelj je bil, nje večkratni podpredsednik in taj-

Fran Gabršek

Slovesna otvoritev šole v Topolšiči

Topolšica, znana zaradi slovitiga zdravilišča, je imela v nedeljo 18. oktobra svoj poseben praznik. Vršila se je blagoslovitev in otvoritev nove moderne trirazrednice. Izredno lep jesenski dan je pripomogel, da je svečanost nad vse lepota. Šolsko poslopje, je bilo okrašeno s cvetjem, zelenjem in državnimi trobojnicami. Slavolok ob vhodu je nosil prooroške kraljeve besede: »Kakršna bo mladina, tak bo narod in njegova bodočnost.«

Slovesnost je pričela ob streljanju s topiči kmalu po deseti uri. Na jugovzhodni strani je bil postavljen oltar, kjer je bral službo božjo šostanjski župnik g. Gril. Po maši, ki so ji prisostvovali predstavniki oblasti in drugi gostje, številni domačini, častna gasilska četa, okoliško učiteljstvo in drugi, je imel g. župnik lep pomemben govor, poudaril o sodelovanje cerkve in šole. Hvalil je zasluge domačinov za doprinešene žrtve. Po blagoslovitvenem obredu je pozdravil goste: načelnika prosvetnega oddelka g. Breznika Josipa, sreskega načel. g. dr. Jura Hrašovica, šol. nadzornika g. Arriglerja Antona i. dr., predsednik krajevnega šol. odbora g. Mazei Franc. Obrazložil je, s kakšnimi žrtvami je zraslo šolsko poslopje in se zahvalil vsem za pomoč, predvsem za državno in banovinsko podporo. Šolski upravitelj g. Menhart Alojz, ki je zastavil realizacijo zgradbe, vse svoje sile, da je prišlo do zgraditve poslopja, je omenil, da je stara šola z letošnjim letom dosegla svoj namen, ko baš preživlja 50 letni jubilej. Umaknila se je potrebam in zahtevam modernega časa. Prvotno število otrok je do danes naraslo na 150. Sprejel je ključke od predsednika z zagotovilo, da bo vedno skrbel, da bo deca našla v tem novem svetišču in kulturnem žarišču vsega potrebnega za življenje ter da se bo vzgajala in učila v ljubezni do Boga, kralja, naroda in domovine. Učenka Zele Slavica je nato lepo deklamirala prigodno pesmico »Pozdrav novi šole«.

V imenu bana in prosvetnega oddelka je vsem krajevnim činiteljem k pridobitvi najiskreneje čestital šef g. Breznik, z željo, naj bi nova palača služila ne le mladini, temveč tudi odraslim. Mladini, ki se nai uri v njej v učenosti in kreposti, je predpostavil vzgled njihovega sovratnika našega mladega kralja Petra, ki so mu vsi navzoči vzkliknili trikratni »živio«. Znani šostanjski »skrjančiki«, ki so pod vodstvom učitelja g. Vrežja, ob splošnem zadovoljstvu zapeli precizno še pesmi

Naša vas

Zanimanje za pereča vprašanja našega podeželja postaja za vso slovensko in sploh jugoslovansko javnost vedno večje. Vsakdo čuti že čisto nagonsko, da so temeljni zidovi naše vasi istočasno fundamenti naše države. Naša bodočnost počiva na teh oporiščih, zato bi bila vsaka malobrižnost inteligentov v tem pogledu neodpustljiva pogreška, ki bi se koncem koncev maščevala nad vsemi, in ne najzadnje nad razumnostjo samim.

Da se je učiteljstvo te svoje odgovornosti zavedalo v vseh časih od svojega nastopa na pozorišče slovenske kulture, ni nikakega dvoma. Kjerkoli je na slovenskih tleh vzklika kdaj še tako neboljena rastlinica občestvenega prizadevanja na vseh področjih ljudske prosvete, povsod je stal učitelj v središču delovne skupine, povsod je z neutrudljivim optimizmom ter z žrtvami na času, zdravju in denarju, prečesto celo na škodo duševnega miru, navduševal svoje sodelavce ter nosil najtežje breme na svojih ramenih.

Če otvarjamo v glasilo slovenskega učiteljstva rubriko »Naša vas«, ki naj bi kolikor mogoče pogostoma, če že ne v sleherni številki »Učiteljskega tovariša«, opozarjalo učiteljstvo samo, zlasti pa našo javnost, na naloge, ki kličejo vse dobromisleče na plan, ne storimo tega z namenom, da bi šele opozarjali učiteljstvo na to najvažnejšo stran ljudske kulture in gospodarske eksistence, ampak iz spoznanja, da postaja to vprašanje v sedanjem času vprašanje vseh vprašanj, da stavi naša doba tudi na učitelja docela nove zahte-

nik. Tej tako važni šolski kulturni ustanovi je posvetil mnogo svojih sposobnosti in truda. Še danes je nje odbornik in ji kljub visoki starosti posveča vse skrb. Za zasluge je bil pred letom imenovan za častnega člana.

Njegove sposobnosti so se tudi v Ljubljani opoštevale. Zato je bil l. 1908. poklican za okrajnega šol. nadzornika za ljubljansko okoličico in kamniški okraj. To mesto je opravljal do po vojni 1919. Medtem pa je poučeval tudi na moškem učiteljskem in imel naslov profesorja. 1919. je postal višji šolski nadzornik za Mariborsko oblast in Prekmurje, katero mesto je zavzemal do upokojitve l. 1924. Kot nadzornik je bil vedno zagovornik učiteljskih pravic in pospeševatelj šolstva, za katero se je vedno zavzemal in ne brez uspeha. Njegovo šolsko, prosvetno, kulturno delovanje se je priznavalo od nadrejenih oblasti, od katerih je prejel veliko priznanic in pohval, a z najvišjega mesta pa odlikovanja. Po upokojitvi je vodil deset let Podmladek RK z isto vestnostjo kot prej svoj urad.

Posebno se je, in še danes se zanima za slovenske jezike, posebno za ruščino.

Kljub starosti je še vedno duševno čil in večkrat pripoveduje razne dogodke in razočaranja iz svojega pestrega življenja. Nekaj let sem vodi kot predsednik upokojeno učiteljstvo.

Ob tem tako redkem življenjskem jubileju izrekamo tov. Gabršku najiskrenejše čestitke in mu kličemo: »Še na mnoga leta!«

-r-

»Oj mladosti«, »Kako je v Sloveniji lepo« in zaključili svečanost z »Bože pravde«.

Ljudje so si nato z zanimanjem ogledali šolo, ki je svetla in prostorna in ustreza vsem potrebam. V prvem nadstropju so poleg prostornega hodnika stanovanja učiteljev in šol. upravitelja. Na jugozahodni strani so v pritličju svetle in zračne učilnice, dalje še ena soba za učitelja in pisarna za upravitelja. V spodnjih prostorih so potrebne kleti, pralnica, prostor za delavnico in shrambe.

Krajevni šol. odbor je za povabljenega goste priridel zakusko, ob kateri priliki sta sprejela sreski načelnik in šolski nadzornik. V svojih čestitkah sta izrazila za dovršeno delo vse priznanje uvidenemu krajevnemu šol. odboru, njegovemu predsedniku in še posebno šolskemu upravitelju.

Gospod prosvetni šef si je z ostalimi predstavniki pod ljubeznivim vodstvom šefa senatorja dr. Saviča ogledal zdravilišče, ki ima med drugim tudi moderno urejeno, v l. 1927. ustanovljeno državno gozdno šolo, v kateri najdejo učenosti bolni in okrepitev potrebni otroci. Ik.

Lepo priznanje

Uredništvu »Učiteljskega tovariša«
Ljubljana.

Godinama mi se šalje list. On svojom saradžinom čini čast dravskim učiteljima i njegovim saradžnicima, a naročito vrednom, umnom, karakternom, istrajnom i dostojnom svakog poštovanja gospodinu Dimniku.

Iz zahvalnosti i pažnje šaljem svoj skromni prilog od 300 dinara.

Drugarski pozdrav šalje vam
M. Rabrenović.

Banja Koviljača, 10. X. 1936 god.

Tovariša Rabrenovića poznamo ne samo kot bivšega predsednika udruženja, marveč kot učiteljskega mecena, ki je že mnogo žrtvoval za učiteljski stan. Lansko leto je daroval učiteljskemu udruženju za Dom lep prostor v Banji Koviljači, kar smo že poročali v »Učiteljskem tovarišu«.

Za lepe besede in velikodušno darilo »Učiteljskemu tovarišu« najiskrenejša hvala.

ve, da je izvenšolsko delo učiteljstva nehalo biti zadeva lokalnega značaja in da je v to svrhu potrebno prispevanje vseh, ki o tem razmišljajo, da se tako osredotoči vse, kar bi moglo v stvarnem in metodičnem oziru koristiti učiteljskemu javnemu delu.

Vse torej, kar služi temu namenu, bodi predmet razpravljanja in poročanja v tej rubriki.

Zato vabimo vse, ki se sicer v lokalno omejenem prostoru posvečajo delu na ozdravljenju naše vasi, a ne izgubljajo zaradi tega pogleda na celoto, da prispevajo po svojih najboljših močeh k objasnitvi tega problema v vsej njegovi globini in širini.

Poleg lastnih izkustev iz svojega dela ter poročil o gospodarskih, socialnih, kulturnih in higienskih razmerah iz okoliša svoje prakse, nam bodo zelo dobro služile tudi vse informacije o tujih izkustvih, ki jih zasledimo v tozadevni literaturi in v poročilih premmogih organizacij v tujini in pri nas.

Obračamo se še prav posebno na vse organizirane prijatelje vaške kulture s prošnjo, da smatrajo to delo poročanja za prav tako važno kakor ono na terenu. Zbiranje snovi ter opozarjanje na ugotovitve in izkustva vseh, ki kakorkoli plodonosno orjejo ledino današnjega podeželja, je najboljša pot in edino sredstvo za poglobitev sociološkega študija in poznavanja naše vasi. Delo poedinca pomenja kapljo v morje; tudi tu, kakor povsod, nas bo občestveno pripeljalo do uspehov. Invencije in pobude posameznikov